શ્રીહરિ પ્રાર્થના

[સ. ગુ. નિત્યાનંદ સ્વામી રચિત]

પરમ ભગવદીય

ડૉ. પ્રિયકાન્તભાઈ ના. આદેશરા

શ્રી સ્વામિનારાયણ ડિવાઈન મિશન

સ્વામિનારાયણ જ્ઞાન ભવન

૧, સર્વમંગલ સોસાયટી, નારણપુરા

અમદાવાદ ૩૮૦૦૧૩

નિવેદન

એકવાર શ્રીહરિએ અત્યંત પ્રસન્નતા જણાવી અનાદિ મુક્ત સ. ગુ. નિત્યાનંદ સ્વામીને કહ્યું: "આ લોકમાં અમારા સ્વરૂપના જ્ઞાનનો પ્રચાર કરવાનો અમે તમને આદેશ આપીએ છીએ માટે આપણા સર્વજીવહિતાવહ સંપ્રદાયનું ગૌરવ વધારવું ને જીવનપર્યંત અમારા સર્વોપરી સ્વરૂપ સંબંધી જ્ઞાનવાર્તા કરવી એવી અમારી તમને ખાસ આજ્ઞા છે."

સ. ગુ. નિત્યાનંદ સ્વામીએ શ્રીહરિના સર્વોપરી સ્વરૂપના માહાત્મ્યસહ પ્રાર્થના રચી છે, તેનું સુંદર અને ભાવવાહી ભાષાંતર ડૉ. પ્રિયકાંતભાઈએ કર્યું છે તે શ્રીહરિ તથા તેમના સંતહરિભક્તોની પ્રસન્નતા માટે છપાવી પ્રસિદ્ધ કર્યું છે.

શ્રી સ્વામિનારાયણ ડિવાઈન મિશન વતીથી

દીનદાસ સત્સંગ સેવક

નારાયણભાઈ ગીગાભાઈ ઠક્કરના

જયશ્રી સ્વામિનારાયણ

શ્રી હરિ પ્રાર્થના

(અ. મુ. નિત્યાનંદમુનિ કૃતા)

સકલ ભક્તજનાન્ સુખયન્નયં જયતિ નેત્રપથે મમ ધર્મજ: ।
સુરભિચન્દન પુષ્પ સમર્પિતો નિજજનૈર્ધૂત સૂક્ષ્મ સિતાંશુક:
॥ ૧ ॥

અક્ષરધામમાં દિવ્યમુક્તોએ દિવ્ય સામગ્રીથી જેમને પૂજેલાં છે, અને પોતાનાં ભક્તોને પરમસુખ આપતાં જે ભગવાન, તે જ આ લોકને વિષે કેવળ કૃપાએ કરીને સ્વયં પધારેલાં છે અને પોતાના ભક્તો થકી સુગંધિમાન ચંદન પુષ્પાદિકે કરીને પૂજાએલાં અને સૂક્ષ્મ શ્વેતવસ્ત્રોને ધારણ કરેલાં, સમગ્ર ભક્તજનોને સુખ આપનારા અને મારા હૃદય-કમળમાં રહેલાં એવાં જે ધર્મપુત્ર શ્રીહરિ દૃષ્ટિ–સન્મુખ સર્વોત્કર્ષપણે વિરાજે છે. (૧)

અહમહો! ભગવંસ્તવ સત્પતે!
સતત સંગમતોઽસ્મિ બૃહત્પુરે ।
પરમનિર્વૃતિમાપિત એવ તે નનુ
કરોમિ યથામતિ સેવનમ્ ॥ ૨ ॥

હે સત્પતે, હે ભગવન્, હું નિત્યાનંદ મુનિ આપના સતત સાધર્મ્યપણાને પામીને બ્રહ્મપુર જે અક્ષરધામમાં જ રહ્યો છું. (કારણ કે

આપની અક્ષરધામની મૂર્તિ અને આ મનુષ્યરૂપ મૂર્તિ એક જ છે, અને તે જ મૂર્તિ અક્ષરધામનું મધ્ય છે), અને તેથી આપનું અખંડ દિવ્ય-સુખ અનુભવ જ્ઞાને કરીને હું ભોગવું છું, અને એ પરમ સુખને ભોગવતો થકો આપની યથા મતિ સેવા કરૂ છું. (૨)

ત્વં સાક્ષાત્પુરૂષોત્તમોઽસિ પરમં, બ્રહ્માક્ષરાત્માઽક્ષરઃ,
શ્રીકૃષ્ણો હરિકૃષ્ણ આદિ પુરુષો, ધર્માત્મજ! શ્રી હરે! ।।
હે નારાયણ! વાસુદેવ! પરમાનન્દ! પ્રભો! સત્પતે!
માયાધીશ! બૃહત્પુરસ્થ! નૃતનો!, શ્રી સ્વામિનારાયણ! ।। ૩।।

હે પ્રભુ, આપ સાક્ષાત્ પુરુષોત્તમ છો, અક્ષરબ્રહ્મથી પર અને તેના પણ આત્મા છો, પરબ્રહ્મ પ્રભુ છો, સૌને પોતાની મૂર્તિમાં આકર્ષણ કરીને સુખ આપનારા એવા આદિ શ્રીકૃષ્ણ હરિકૃષ્ણ છો, ધર્મભક્તિનાં પુત્ર, જેના આશરે સર્વે ભાગવતધર્મ રહેલા છે તેવા ધર્માત્મજ શ્રીહરિ તે આપ જ છો...અનંત મૂક્તો જેની મૂર્તિમાં અયન કરે છે તેવાં 'નારાયણ' છો, સર્વમાં વ્યાપક અને આનંદ આપનારા એવા પરમાનંદ છો, સર્વેના સર્વોપરી પ્રભુ છો, અનંત મુક્તોને સુખ આપનારા, પોષક અને સ્વામિ એવા 'સત્પતે' છો, આપની શક્તિ જે માયા તેના પણ સ્વામિ–ઈશ–એવા 'માયાધીશ' છો, અક્ષરધામ નિવાસી અનંત મુક્તોથી સેવાયેલા એવા 'બૃહત્પુરસ્થ' છો, એવા નરનાટક ધરતાં આપ શ્રી 'સ્વામિનારાયણ'–સર્વેના સ્વામિ એવા નારાયણ છો. (૩)

હે ભક્તપ્રિય! ભક્તનન્દન! વિભો!, ધર્મસ્થ! ધર્મપ્રિય।,
પ્રાણેશાગણિતાણ્ડ કોટિ પરમાધાર! સ્વતંત્રેશ્વર! ।।

જીવેશાક્ષરકાલસન્નિયમન !, જ્યોતિ:સ્થ દિવ્યાકૃતે ।,
શ્રી રાધાદિકશક્તિ સેવિત પદ:, સ્વામી ત્વમેવાસિ મે ।। ૪ ।।

આપ ભક્તોને પ્રિય એવા અને ભક્તો જેમને પ્રિય છે તેવાં 'ભક્તિપ્રિય' છો, ભક્તિમાતાનાં પુત્રરૂપે પ્રગટેલાં અને ભક્તિ જેમને પ્રિય છે તેવા 'ભક્તિનંદન' છો, સર્વે બ્રહ્માંડોમાં અન્વય સ્વરૂપે વ્યાપક એવા 'વિભુ' છો, ધર્મનિષ્ટજનો અને ધર્મ જેમને પ્રિય છે એવાં 'ધર્મસ્થ ધર્મપ્રિય' છો, સર્વે પ્રાણીનાં પણ ઈશ્વર એવા 'પ્રાણેશ' છો, જીવકોટી, ઈશ્વરકોટી, બ્રહ્મકોટી, અક્ષરકોટી અને અનંત મુક્તોનાં આધાર અને આશ્રયરૂપ એવા 'અગણિતાંડકોટિ પરમાધાર' છો, માટે આપ પોતે ઈશ્વરોનાં પણ ઈશ્વર, સર્વોપરી, સ્વતંત્ર દિવ્યમૂર્તિ એવાં 'સ્વતન્ત્રેશ્વર' છો, જીવ, માયા, કાળ, ઈશ્વર, બ્રહ્મ અક્ષરાદિક કોટી-ઓનાં ઉત્તમ નિયામક અને સ્વામિ એવા 'જીવેશાક્ષરકાલસંનિયમન' છો, પોતાનાં દિવ્ય તેજરૂપ અક્ષરધામનાં મધ્યે આપની દિવ્યમૂર્તિ વિરાજમાન છે એવાં 'જ્યોતિ:સ્થદિવ્યાકૃત' છો, અને શ્રી રાધાદિક શક્તિઓએ સેવેલાં, અનંત મુક્તોએ સેવેલાં જેમનાં ચરણકમળ છે જેનાં એવાં આપ એક જ મારા સ્વામી છો. (૪)

દિવ્યાલંકૃતિ દિવ્યહેતિવિલસત્, દિવ્યાંરાગાર્ચિતો,
બ્રહ્માંડૌઘ ભવાવનાભયમહા, લીલસ્ત્વમીશેશ્વરઃ ॥
ત્વં કલ્યાણમહાગુણગણૈ:, સંસેવ્યસે નિત્યદા,
સ ત્વં નિર્ગુણ એવ માયિકગુણૈ,ર્હીનત્વતો વર્ણ્યસે ।।૫।।

આપશ્રી અક્ષરધામમાં દિવ્ય, સૌન્દર્યમય, લાવણ્યમય સુકુમાર મૂર્તિ છો, દિવ્ય અલંકારો ધારણ કરેલાં છે ને શોભાયમાન દિવ્ય ચંદનથી

ચર્ચાયેલાં છો, જેની ઉત્પત્તિ, સ્થિતિ ને પ્રલયરૂપ મહાલીલા છે, એવાં ઈશ્વરોનાં પણ સર્વોપરી ઈશ્વર છો, આપ કલ્યાણમય કારુણ્યતા, સૌશીલ્ય, વાત્સલ્ય ઔદાર્યાદિક મહાગુણોથી નિરંતર સેવાયેલાં છો, પણ આપ માયિક ગુણે રહિત હોવાથી નિર્ગુણપણે અને દિવ્યગુણોએ સહિત હોવાથી સગુણપણે શાસ્ત્રોમાં જેનું નિરુપણ કરેલું છે તેવાં છો. (૫)

ત્વં વૈ કારણકારણં સ્વજનતા, વાત્સલ્ય વારાંનિધિ,
ભર્કતૈકાશ્રય ! ભક્તજીવનતનો !, ભક્તૈકસર્વસ્વ ભો ।।
ભક્તેચ્છાપરિપૂરકોઽસિ સકલૈશ્વર્યાભિભુષ્ટઃ સદા,
સમ્પ્રાપ્તે શરણં શરણ્ય ! મયિસુપ્રીતઃ સદા ત્વં ભવ ॥ ૬ ॥

આપ સર્વે થકી પર અને સર્વેનાં સ્વામી છો, સર્વે કોટીનાં કારણરૂપ જે આપનાં મુકતો તેનાં પણ કારણ અને સ્વામિ છો, પોતાના સ્વાશ્રિત ભકતજનો ઉપર અસીમ કૃપાએ કરીને કરુણા વર્ષાવો છો, તેવાં કરુણાસાગર છો, ભકતોનાં આપ એક જ આશ્રય છો, ભકતજનોને આપની જ આનંદમય મૂર્તિ તે જ જીવન છે ને સર્વસ્વ છે, અને અસાધારણ તેજોમય દિવ્ય મૂર્તિ જેની છે એવાં આપ, તે ભકતજનોનાં મનોરથો પૂરા કરવા માટે અનંતમુકતો, ઐશ્વર્યો સહિત આ લોકમાં પધાર્યા છો તેવાં હે શરણાગતરક્ષક, આપનાં શરણને પામેલો એવો જે હું તે મારા ઉપર સદા પ્રીતિએ સહિત અત્યંત પ્રસન્ન થાઓ. (૬)

ત્વંહ્યેવાસ્યખિલાવતારવૃન્દજઃ સ્વાતન્ત્ર્યતઃ સર્વદા,
ધર્મ સ્થાપન સાધુ રક્ષણ ધરા, ભારાપનુત્ત્યૈ મુહુઃ ।।

સ ત્વં સામ્પ્રતમત્ર વાડવકુલે, સ્વૈશ્વર્યજુષ્ટઃ સ્વયં,
જાતોઽસિ સ્વપદોપપન્નજનતા, સૌખ્યાતિરેકપ્રદઃ ॥ ૭ ॥

યુગયુગમાં ધર્મસ્થાપન, સાધુરક્ષણ, અને પૃથ્વીનાં અધર્મનો ભાર ઉતારવા માટે વારંવાર આપ જ સ્વતંત્રપણે સર્વ અવતારોને ધારણ કરો છો —એવાં અવતારી, સર્વોપરી જે આપ, તે આ લોકમાં વર્તમાનકાળે પોતાનાં ઐશ્વર્યે સહિત જ સ્વયં પ્રકટ થઈને સરવરીયા બ્રાહ્મણકુળને પાવન કર્યું છે અને આપ પોતાનાં શરણે આવેલાં સમસ્ત જનસમૂહોને અતિશય દિવ્યસુખ આપતાં થકા વિરાજો છો. (૭)

એતસ્મિંસ્ત્વવતાર એવ ભવતા, યત્ત્વત્ર દેદીયતે,
સૌખ્યં ભૂરિ ચ લાલનં સ્વકનૃણાં, એક્રીયતે યાદૃશમ્ ॥
નૈતાદૃક્ કવચ્ચન સ્વજન્મનિ, કૃતં તસ્માદ્દિયં તે કૃપા,
શકયા નોપમિતું મહાપુરુષ! વૈકેનાપિ કૈનાપ્ય હો! ॥ ૮ ॥

આજે, અવતારી એવા જે આપ તે આ લોકમાં જેવું અતિશય સુખ સ્વાશ્રિતોને અત્યંત આપો છો જેવું લાલનપાલન કરો છો, તેવું સુખ અને લાલનપાલન કોઈ પણ આપના અવતારો થકી આપે કર્યું નથી, માટે હે સર્વોપરી મહાપુરુષ! આવી આપની અનુપમ કૃપા કોઈપણ દેવ-મનુષ્ય-અવતાર આદિની કૃપા સાથે સરખાવીને ઉપમા દેવાય તેવી નથી, માટે આપ તો આપ જ છો, અદ્વિતીય સર્વોપરી મૂર્તિ છો. (૮)

કારુણ્યં તવ સામ્પ્રતં ભવતિ યદ્ભક્તેષુ તત્કર્હિચિત્,
માતું નૈવ હિ શકયમસ્તિ કરુણઃ! પ્રીતો ભવાતો મયિ ॥

સ્વીય બ્રહ્મપુરસ્થ દિવ્ય વિભવૈ, ર્જુષ્ટોઽપિ સિદ્ધિવ્રજૈ,
રલ્પ પ્રાણિસમર્પિત ફલાદલા, ઘાદત્સ એષા કૃપા ॥ ૯ ॥

હે હરિ, આપની હાલમાં ભક્તો ઉપર જે અપરિમિત કૃપા છે તે કૃપાનું માપ કયારેય પણ કરી શકાય તેમ નથીજ, માટે હે કૃપાનિધિ, આપ મારી ઉપર પ્રસન્ન થાઓ. તે કૃપા તે કઈ? તો અક્ષરધામમાં પોતાના દિવ્યસુખ, ઐશ્વર્ય, પ્રતાપ, તેજ, વૈભવો અને અનેક મુક્તો થકી અને અનેક સિદ્ધિઓએ સદા સેવ્યમાન એવા જે આપ, તે આ લોકમાં અલ્પ જીવોએ અર્પણ કરેલાં તુચ્છ ફળપત્રાદિકને પ્રીતિથી અંગીકાર કરો છો, એ આપની મોટી કૃપા છે. (૯)

શ્રી રાધાદિક દિવ્ય શક્તિનિકરૈ, ર્દિવ્યૈર્મહાપાર્ષદૈ,
ર્નિત્યં સેવિતપત્કજોઽત્ર ચ મહા, રાજાધિરાજાર્ચિતઃ ॥
સેવા મલ્પનૃણામપિ ક્ષિતિતલે, પ્રીત્યાઽઽદદદ્રાજસે,
તત્ત્વવચ્ચૈવ હિ શોભનં નરસખે, કારુણ્યવારાંનિધૌ ॥ ૧૦ ॥

અક્ષરધામમાં લક્ષ્મીરાધા આદિ દિવ્યશક્તિઓ, અનાદિ અને પરમએકાંતિક એવા મહામુક્તોએ નિરંતર સેવ્યા છે ચરણકમળ જેમનાં એવા, અને આ લોકને વિષે મહારાજાધિરાજોએ પૂજ્યાં છે ચરણાર્વિદ જેમના એવા આપ છો છતાં ધન, વિદ્યા તે જન્મથી સાધારણ એવા મનુષ્યોએ સ્નેહ આદરથી કરેલી સેવાને, મુક્તો તથા રાજાઓએ કરેલી સેવા કરતાં પણ અધિક માની, પ્રીતિ અને કરુણાથી સ્વીકારો છો, તે એકાંતિક ભક્તનાં સખારૂપપણું—કરુણાપણે આપને વિષેજ શોભારૂપ છે. (૧૦)

પૂર્વં સ્વાવતરૈરનેક ક્ષિતિજ, વ્રાતાસ્ત્વયા નાશિતા,
સ્તેભ્યોઽપિ પ્રબલાઃસુરા સુરનરૈઃ, શક્યા ને જેતુ ક્વચિત્ ॥
કામાદ્યાન્તરશાત્રવસ્ત ઈહ હિ, સ્વાનાં સમુન્મૂલિતા,
સ્તેનાસ્મિન્નવતાર એવ વિતતો, ભૂરિ પ્રતાપોઽસ્તિ તે ॥૧૧॥

પૂર્વે આપે અનેક અવતારો ધારી અનેક દૈત્યોનો નાશ કર્યો છે, તે અસુરોથી પણ અધિક બળવાળા જે દેવ—અસુર—મનુષ્યથી કયારે પણ જીતી ન શકાય તેવા કામક્રોધાદિક જે અંતઃશત્રુઓ તેનો આપે આપનાં ભક્તજનોનાં હૃદયમાંથી સમૂળગો નાશ કરી નાખ્યો–તે આપનો મહાન પ્રતાપ અન્ય અવતારોનાં કાર્યની સરખામણીમાં બહુજ મોટો આ જગતમાં દેખાય છે. (૧૧)

કામાર્તસ્ય યથેષ્ટ યોષિતિ મનઃ, સ્તેનસ્ય ચૌર્યે યથા,
નિત્યં સ્વવ્યસને યથા વ્યસનિનઃ, ક્રુદ્ધસ્ય ચ દ્વેષિણિ ।
સાધ્વ્યાઃ સ્વામિનિ ચાતકસ્ય સુહિરે, રૂપે પતંગસ્ય વા,
સક્તં મેઽસ્તુ તથા ત્વદીય ચરણે, શ્રી ભક્તિ ધર્માત્મજ ॥૧૨॥

જેવી રીતે કામાતુર પુરૂષનું મન સ્રીમાં, ચોરનું મન ચોરી કરવામાં, વ્યસનીનું મન વ્યસનમાં, ક્રોધીનુ મન દ્વેષિને વિષે, પતિવ્રતા સ્રીનું મન પતિમાં, ચાતકનું મન મેઘમાં, અને પતંગીયાનું મન દીવામાં આસક્ત રહે છે, તેવી રીતે હે ધર્માત્મજ, મારૂં મન આપનાં જ ચરણાવિંદમાં નિરંતર આસક્ત રહો અને આપની મૂર્તિનું મને અખંડ સ્મરણ રહો. (૧૨)

રોગાર્તોઽતિભયઃ ક્ષુધાતુરપુમાન, સ્નેહતુરશ્ચાપિ વા,
યદ્ધ્વદ્દૈન્ય મુપતિ માનરહિત સ્તદ્ધ્વન્મદીયં મનઃ ॥
દૈન્યં યાતુ નિરન્તરં ત્વયિ હરે !, તસ્તુ ત્વદીયેષ્વપિ,
ક્ષિપ્રં માનવિહીનમિત્યભિમતં, ત્વત્તોઽસ્તિ મન્નાથ ! મે ॥૧૩॥

જેમ રોગાતુર, ભયાતુર, ક્ષુધાતુર અને સ્નેહાતુર એવા પુરૂષો માન–ગર્વનો ત્યાગ કરીને પોતાના સ્વાર્થની સિદ્ધિ માટે હીનતાને પામે છે, તેવી રીતે હે હરે ! મારૂં મન માન મૂકીને આપને વિષે નિરંતર દીનતાને પામો, અને આપના સાધુ—સંતપુરૂષોને વિષે પણ તત્કાળ દીનતાને પામો. હે મારા નાથ, આપની પાસે આટલી મારી પ્રાર્થના તે આપ સ્વીકારી પરિપૂર્ણ કરો. (૧૩)

ત્વદ્રૂપસ્ય સુનિશ્ચયો મનસિ મે, સર્વોત્તમઃ સ્યાત્સદા,
ત્વત્સૌખ્યેન સુખી ભવેયમનિશં, નૈવેતરેણ ક્વચિત્ ॥
ત્વદ્ભિન્ના કૃતયશ્ચ સન્ત્વતિતરાં, તુચ્છાઃ કૃતા માયયા,
યાચે સ્વામિતિ સન્તતં કૃતનતિસ્તદ્દેહિ મે શ્રી હરે ! ॥૧૪॥

હે શ્રીહરિ, આપને વિષે આપના સર્વોપરી, સર્વાવતારી, પ્રગટ પુરૂષોત્તમ સ્વરૂપનો નિર્વિકલ્પ નિશ્ચય મારા મનમાં સદાય થાય, આપને વિષે મનુષ્યભાવ કદાપિ ન આવે અને દિવ્ય સર્વોપરી ભાવ સદાય રહે. વળી આપના જ સુખ–આનંદથી હું સુખી થાઉ, આપની દિવ્ય મૂર્તિનું દિવ્ય સુખ હું સદાય ભોગવુ અને આપની મૂર્તિનાં સુખ સિવાય બીજા સુખ, વૈભવ ને ઐશ્વર્ય તેને વિષે મને અતિશય અરૂચી

ને તુચ્છતા લાગે. સાષ્ટાંગ પ્રણામ કરીને આટલું જ હું નિરંતર માગુ છુ, તો તે મને આપો. (૧૪)

ત્વય્યેકાન્તિક ભક્તિરસ્ત્વવિચલા, માહાત્મ્યયુગ્ ધર્મ જે,
પ્રત્યુહાન્મદનાદ્ય ધર્મકુલ તસ્તત્રાવનં મે કુરુ ।।
જ્ઞાનાદૌ ચ દૃઢસ્થિતિં વૃષકુલે, તસ્યા સહાયે પરે,
યાચે ત્વામિતિ સન્તતં કૃતનતિસ્તદ્દેહિ મે શ્રી હરે! ।।૧૫।।

હે શ્રીહરે! આપની મૂર્તિ વિષે માહાત્મ્યજ્ઞાને સહિત નિશ્ચયને એકાંતિક ભક્તિ થાય, તે ભક્તિ કરવામાં કામ ક્રોધાદિક અધર્મકુળના થકી મારૂ રક્ષણ કરો અને તે ભક્તિમાં સહાયરૂપ એવા જે જ્ઞાનવૈરાગ્યાદિક ધર્મકુળ તેમાં દૃઢ સ્થિતિ થાય. સાષ્ટાંગ પ્રણામ કરીને નિરંતર આટલું આપની પાસે માગું છું, તેને આપ પરિપૂર્ણ કરો. (૧૫)

પ્રેષ્ઠાનાં ત્વ સંગમોઽસ્ત્વનુ દિનં, હ્યેકાન્તિકાનાં સતાં
શુષ્કજ્ઞાન્યુપધર્મિકૌલમતિનાં, સંગો ન મે સ્વાત્ક્વચિત્ ।।
ભક્તત્વે ક્વ ચ દોષલેશ ઈહ તે નૈવાવશિષ્યેત મે,
યાચે સ્વામિતિ સન્તતં કૃતનતિસ્તદ્દેહિ મે શ્રીહરે ।।૧૬।।

હે શ્રી હરે! આપનાં પ્રિય મુક્તો અને સત્પુરૂષોનો મને સદાય નિરંતર સમાગમ રહે, અને શુષ્કજ્ઞાની, પાખંડી અને વામમાર્ગીઓનો સંગ મારે ક્યારેય પણ ન થાય, અને આ લોકમાં આપના પ્રત્યે મારી સ્નેહભક્તિમાં કોઈ જાતનો વિરોધી દોષ ન રહે, એટલું સાષ્ટાંગ પ્રણામ કરીને નિરંતર આપની પાસે હું માગુ છું, તે મને આપ આપો. (૧૬)

દ્રોહસ્તે તવ સેવિનાં ચ મહતાં, ન સ્યાદ્ધ્રુહાઽપિ ક્વચિત્,
તિષ્ઠેનૈવ ચ વાસનાઽન્યવિષયા, ત્વત્સેવનાન્સે હૃદિ ॥
કૂર્યાં દાસ્યમહં તવાન્તિક ગતો, નિત્યં સતાં વાંછિતં,
યાચે સ્વામિતિ સન્તતે કૃતનતિસ્તદ્દેહિ મે શ્રી હરે ! ॥૧૭॥

હે શ્રીહરે ! આપનો અને આપનાં મુક્તો–સત્પુરુષો–સત્સંગીઓનો કદાપિ મનકર્મ વચને દ્રોહ કે અપરાધ ન થાય, અને આપની સેવાનો ત્યાગ કરીને અન્ય માયિક વિષયવાસનામાં મારા- હૃદયભાવ ન રહે અને હે સ્વામિનૂ, મુક્તોને સત્પુરૂષોએ નિત્ય ઈચ્છેલુ એવું જે સેવકપણુ તે આપની સમીપે રહીને દઢ કરૂ. સાષ્ટાંગ પ્રણામ કરીને નિરંતર આટલું આપની પાસે હું માગુ છું તે આપ મને આપો. (૧૭)

દેહે દૈહિક આત્મતા ચ મમતા, ન સ્યાદિહક્વાપિ મે,
સા તુ સ્વાત્ત્વયિ ભક્તિધર્મતનયે, ત્વદ્ભક્તિનિષ્ઠેષુ ચ ॥
સ્નેહઃ સ્યાદ્દધિકોઽક્ષરે વિલસતી, બ્રહ્માત્મનો મે ત્વયિ,
યાચે સ્વામિતિ સન્તતં કૃતનતિસ્તદ્દેહિ મે શ્રી હરે ! ॥૧૮॥

હે શ્રી હરે ! આ લોકમાં મને કયારેય પણ દેહને દેહનાં સંબંધી વિ.માં અહંબુદ્ધિ ને મમત્વ ન થાય, આત્મબુદ્ધિ તો ભકિત ધર્મનાં પુત્ર એવા આપને વિષે જ થાય અને મમત્વબુદ્ધિ તો આપને પ્રિય એવા મુક્તો અને એકાંતિક ભકતો પ્રત્યે થાય, અને બ્રહ્મરૂપ એવો જે હું તે અક્ષરધામાધિપતિ–નિવાસી એવાં જે આપ તેને વિષે અત્યંત સ્નેહ થાય અને આપની મૂર્તિનાં સુખનો અધિકારી બનું. સાષ્ટાંગ

પ્રણામ કરીને નિરંતર આટલું આપની પાસે માગું છું, તે મને આપ આપો. (૧૮)

વિશ્વાસસ્તવ વાચ્યિમેઽસ્તુ સુદૃઢશ્ચિત્સ્યાન્નાસ્તિ વત્વં ન મે સલ્લક્ષ્માણ્યખિલાનિ સન્તુમયિ તાન્યુક્તાનિ યાનિ ત્વયા ॥ ન સ્યાન્મે ક્વચિદાસુરત્વમવ માં, તદ્ધેતુલોભાદિતો, યાચે સ્વામિતિ સન્તતં કૃતનતિસ્તદ્દેહિ મે શ્રી હરે ! ॥૧૯॥

હે શ્રી હરે, મને આપનાં વચનમાં દઢ વિશ્વાસ અને પ્રીતિ રહો, ક્યારેય પણ આપની મૂર્તિ પ્રત્યે નાસ્તિભાવ ન આવો, આપે કહેલાં સાધુ લક્ષણો મારે વિષે સદાય નિરંતર રહો, મને ક્યારેય પણ આસુરીવૃત્તિ, પ્રમાદ, નાસ્તિકભાવ ન આવે, આસુરીવૃત્તિ ઉપજાવનારી લોભાદિક વૃત્તિઓ થકી મારી રક્ષા કરો, સાષ્ટાંગ પ્રણામ કરીને નિરંતર આટલું આપની પાસે હું માગું છું, તે આપ મને આપો.(૧૯)

યત્કાર્યેષુ રુચિર્યથા તવ તથૈવ, સ્યાદ્રુચિસ્તેષુ મે, કારુણ્યં હૃદિ વર્તતાં મમ વિભો, સર્વેષુ દેહિષ્વપિ । ભક્તાભીષ્ટદ ! રક્ષણં કુરુ સદા, મોહાત્પ્રમાદાચ્ચ મે યાચે સ્વામિતિ સન્તતં કૃતનતિસ્તદ્દેહિ મે શ્રી હરે ! ॥૨૦॥

હે શ્રી હરે, જે કરવા યોગ્ય કાર્યમાં જેવી રીતે આપની રુચિ હોય તે કાર્યમાં મને તેવી જ રીતે રુચિ થાય. હે વિભો ! મારા હૃદયમાં સર્વ કોઈ પ્રાણિઓ પ્રત્યે દયા વર્તો, હે ભકતભીષ્ટદ ! મોહ અને પ્રમાદ થકી સદાય મારી રક્ષા કરો, સાષ્ટાંગ પ્રણામ કરીને

નિરંતર આટલું આપની પાસે હું માગું છું, તે આપ મને આપો. (૨૦)

નિત્યં ત્વદ્વપુરીક્ષણે મમદશૌ, સ્યાતાં ચ સંકીર્તને,
વાણી તે યશસાં કૃથાશ્રુતિપરૌ, કર્ણૌ મનશ્ચ સ્મૃતૌ ॥
સેવાયાં તવ તે સતાં ચ નિરતૌ, હસ્તૌ ત્વદીયસ્ય મે,
યાચે ત્વામિતિ સન્તતં કૃતનતિસ્તદ્દેહિ મે શ્રી હરે ! ॥૨૧॥

હે શ્રી હરે, મારી દષ્ટિ નિરંતર આપની મૂર્તિનાં દર્શન કરવામાં જ રહો, મારી વાણી આપનાં સર્વોપરિપણુ, સર્વાવતારીપણુ, યશ, મહિમા, લીલા આદિનું સંકીર્તન કરવામાં રહો, મારાં કર્ણ આપની કથાના શ્રાવણમાં જ રહો, મારૂ મન આપનું અખંડ સ્મરણ કરવામાં રહો. આપનો દાસ એવો જે હું તે મારા હાથ આપની, આપનાં મુકતોની, સંત હરિભકતોની સેવામાં તત્પર રહો. સાષ્ટાંગ પ્રણામ કરીને નિરંતર આટલું આપની પાસે હું માગું છું તે મને આપ આપો.(૨૧)

ઈતિ શ્રી અ.મુ. સદ્ સ્વામિ નિત્યાનંદમુનિ કૃતા
શ્રી હરિ પ્રાર્થના સમાપ્તા ॥

સ. ગુ. નિત્યાનંદ સ્વામી રચિતમહાગ્રંથ શ્રીહરિ
દિગ્વિજયના દશમા ઉલ્લાસમાં શ્લોક ૯૦–૯૧ માં
મુક્તિના સ્વરૂપનું નિરૂપણ કરતાં કહ્યું છે કે
જીવાત્માને પરમાત્મા સમાન ગુણની પ્રાપ્તિ
થાય છે, પરંતુ જીવાત્મા ક્યારે પણ
પરમાત્મા થાય જ નહિ. મુક્તિ
અવસ્થામાં જીવાત્માનો પરમાત્મામાં
પ્રવેશ થઈ જાય છે—જળમાં જળ
મળી જાય તેમ તે પ્રવેશ નથી,
પરંતુ જળમાં મીનવત્
તથા દૂધમાં સાકર
ભળે તેમ પ્રવેશ
છે.

यं साम्येन वदन्ति येऽक्षरपरं सर्वावतारैर्जनाः
मंदान्ते त्ववतरिणोऽस्य न परं जानन्ति तत्त्वं प्रभोः ।
यस्याज्ञा निवहन्ति मंगलकरां सर्वेऽक्षराद्याः सदा
वन्दे तं पुरुषोत्तमं च सहजानंदं सदाऽऽनन्ददम् ॥

શ્રી સ્વામિનારાયણ ભગવાન અને તેમના અન્ય અવતારોને જે જનો સરખા કહે છે, તે મંદબુદ્ધિવાળા છે; અને તેવા મનુષ્યો તેવું સામ્યપણું કહે છે તેનું કારણ એ છે કે, તેઓ અવતારી શ્રી સ્વામિનારાયણ ભગવાનના સ્વરૂપનું પરમ તત્ત્વ યથાર્થપણે જાણતા નથી.

જેમની મંગળકારી આજ્ઞાને અક્ષરાદિ સર્વે, નિરંતર મસ્તક ઉપર ધારણ કરે છે એવા, સદા દિવ્ય આનંદ આપનારા પુરુષોત્તમ નારાયણ શ્રી સહજાનંદ સ્વામીની હું વંદના કરું છું.

(हरिवाक्यसुधासिंधुः सेतुमालाव्याख्याया श्लोकाः १७-१८)